

مقاله‌ی پژوهشی

بررسی نمرات مقیاس‌های پرسش‌نامه‌ی چندوجهی شخصیتی مینه‌سوتا-نوجوانان بر اساس وضعیت‌های هویتی مارسیا در نوجوانان

خلاصه

مقدمه: با توجه به نقش مهم هویت‌یابی در نوجوانی و مشکلاتی که متعاقب این مرحله صورت می‌گیرد که می‌تواند زمینه‌ساز آسیب‌شناسی روانی در مراحل بعدی رشد گردد، هدف از مطالعه‌ی حاضر بررسی نیم‌رخ شخصیتی پرسش‌نامه-ی چندوجهی شخصیتی مینه‌سوتا-نوجوانان (MMPI-A) در وضعیت‌های مختلف هویتی در نوجوانان می‌باشد.

روش کار: جامعه‌ی آماری این پژوهش پس‌رویدادی و مقطعی شامل تمام دانش‌آموزان شهر تهران در مقطع دبیرستان و پیش‌دانشگاهی بود. روش نمونه‌گیری از نوع خوشه‌ای چندمرحله‌ای بوده و گروه نمونه شامل ۵۰۶ نفر از دانش‌آموزان (۲۷۳ دختر و ۲۳۳ پسر) به صورت تصادفی از چهار منطقه‌ی شهر تهران انتخاب شدند و به سئوالات پرسش‌نامه‌های فرایند هویت ایگو و شخصیتی چندوجهی مینه‌سوتا-نوجوان پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۱۸ و آمار توصیفی تحلیل شدند.

یافته‌ها: میانگین نمرات تمام زیرمقیاس‌ها در تمام وضعیت‌های هویتی در محدوده‌ی بهنجار قرار داشت. تنها خرده‌مقیاس پارانویا در دختران در وضعیت هویت ایدئولوژیکی وقفه‌ی هویت در محدوده‌ی خاکستری (نمرات تی بین ۶۰ تا ۶۵) قرار گرفته که با وجود آن که از نظر بالینی معنی‌دار نمی‌باشد ولی بالقوه می‌تواند مشکلاتی را ایجاد نماید.

نتیجه‌گیری: نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت‌های هویتی ضبط، وقفه و پراکندگی هویت در محدوده‌ی بهنجار است و پرسش‌نامه‌ی چندوجهی شخصیتی مینه‌سوتا-نوجوانان توانسته است با در نظر گرفتن مسایل مربوط به بحران هویت در نوجوانان و مشکلاتی که نوجوانان با آن درگیر هستند، محدوده‌ی بهنجار بودن را از آسیب‌شناسی روانی افتراق دهد.

واژه‌های کلیدی: شخصیت، مقیاس، نوجوان، هویت

مرضیه نوروزپور

دانشکده‌ی بهداشت روانی و علوم رفتاری،
انستیتو روان‌پزشکی تهران، مرکز تحقیقات
بهداشت روان، دانشگاه علوم پزشکی ایران،
تهران، ایران

* بنفشه غرابی

دانشکده‌ی بهداشت روانی و علوم رفتاری،
انستیتو روان‌پزشکی تهران، دانشگاه علوم
پزشکی ایران، تهران، ایران

احمد عاشوری

دانشکده‌ی بهداشت روانی و علوم رفتاری،
انستیتو روان‌پزشکی تهران، دانشگاه علوم
پزشکی ایران، تهران، ایران

مجتبی حبیبی

پژوهشکده‌ی خانواده، دانشگاه علوم پزشکی
شهید بهشتی، تهران، ایران

*مؤلف مسئول:

دانشکده‌ی بهداشت روانی و علوم رفتاری،
انستیتو روان‌پزشکی تهران، مرکز تحقیقات
بهداشت روان، دانشگاه علوم پزشکی ایران،
تهران، ایران

gharraee.b@iums.ac.ir

تاریخ وصول: ۹۳/۰۶/۲۹

تاریخ تایید: ۹۴/۰۳/۱۷

پی‌نوشت:

این مطالعه برگرفته از پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد بوده و با تایید کمیته‌ی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران و بدون حمایت مالی نهاد خاصی انجام شده و با منافع نویسندگان ارتباطی نداشته است. از همکاری مسئولین آموزش و پرورش استان تهران و دانش‌آموزان شرکت‌کننده در پژوهش تقدیر و تشکر می‌گردد.

مقدمه

(اکتشاف و تعهد بالا نسبت به ارزش‌ها)، ضبط هویت (احساس تعهد بدون کاوش کردن)، وقفه‌ی هویت (رسیدن به تعهد بدون کاوش کردن و پذیرفتن ارزش‌ها و عقاید والدین و دیگر منابع قدرت) و پراکندگی هویت (فقدان کاوش و احساس تعهد) (۸). هویت چهارگانه‌ی ماریسا، لزوماً مراحل مختلفی از یک زنجیره‌ی رشدی نیست، ماهیت ثابتی نداشته و ممکن است به مرور زمان دستخوش دگرگونی شود (۹). با این وجود ماریسا مکرراً بیان داشته که بحران نوجوانی در سال‌های ۱۸-۲۲ سالگی حل می‌شود و وضعیت‌های هویتی بر آن هستند که هویت را در سال‌های آخر نوجوانی اندازه‌گیری کنند (۷).

پژوهش‌های زیادی تایید می‌کنند که کسب و وقفه‌ی هویت از لحاظ روان‌شناختی مسیرهای سالمی به سمت هویت پخته هستند. در مقابل ضبط و پراکندگی هویت بلندمدت، ناسازگارانه می‌باشند و با انواع اختلالات جسمانی و روان‌شناختی (مشکلات درون‌ریز و بیرون‌ریز) مرتبط هستند (۱۳، ۷، ۶-۱۰). در نتیجه می‌توان گفت که بسیاری از اختلالات نوجوانان ریشه در سردرگمی هویت دارد که به تبع آن باعث سردرگمی نقش در نوجوانان می‌شود. اریکسون در این مورد چنین می‌نویسد: در صورتی که نوجوان نسبت به هویت خود دچار تردید شده و نتواند مرحله‌ی کاوش را سپری کرده و تعهد کسب کند، بروز وقایع بزهکارانه، شایع خواهد بود اگر این مسایل در زمان درست تشخیص داده شده و درمان شوند باعث پیشگیری بسیاری از مشکلات در سنین بزرگسالی می‌شود (۱۴).

با توجه به افزایش تعداد نوجوانان و جوانان در ساختار جمعیتی ایران (۱۵)، اهمیت و ضرورت شناسایی ویژگی‌های شخصیتی نوجوانی با در نظر داشتن مشکلات و بحران‌های خاص این دوره، جهت تشخیص و درمان دقیق و به موقع روز به روز آشکارتر می‌شود. ابزار متنوع و مختلفی برای سنجش ویژگی‌های شخصیتی موجود است. یکی از پرکاربردترین این آزمون‌ها در مراکز درمانی و پژوهشی، پرسش‌نامه‌ی چندوجهی شخصیتی مینه‌سوتا^۱ (MMPI-A) می‌باشد. زمینه‌یابی آرچر^۲ و همکاران نشان داده است که MMPI-A پرکاربردترین ابزار عینی در سنجش نوجوانان است. این آزمون می‌تواند یک ابزار مناسب تشخیصی/غربالگری برای شناسایی بسیاری از اختلالات در سنین نوجوانی باشد (۱۷، ۱۶).

آرچر در کتاب خود با استناد به نظریات استانی هال، آنا فروید و اریکسون، بیان می‌کند که نوجوانی با تغییرات گسترده‌ای در حوزه‌های زیستی، شناختی و روان‌شناختی همراه است و نوجوانانی که این تغییرات

گذر از کودکی به نوجوانی با چالش‌های عمده‌ی زیستی، روانی و اجتماعی روبه‌رو است و این باور کلی وجود دارد که فرایندهای رشد و نمو در حالات هیجانی، نگرش‌ها و الگوهای رفتاری نوجوانان منعکس می‌شود (۱). این دوره با تغییرات فیزیولوژیکی سریع، دست‌یابی به تفکر انتزاعی، عدم تعادل و بی‌ثباتی خلقی، نگرانی در مورد آینده، تلاش برای کسب تایید دیگران و به خصوص همسالان، حالات رویارویی و خیال-پردازی مشخص می‌شود که تمام این تحولات در ضمن این که به رشد طبیعی نوجوان کمک می‌کند، او را در معرض بسیاری از مشکلات قرار می‌دهد (۲).

اریکسون در شناخت و تفسیر مسایل مربوط به این دوره، از عنوان هویت‌یابی نام برده است. وی بیان می‌دارد که هویت عبارت است از احساس نسبتاً پایدار از یگانگی خود (۳) و وظیفه‌ی اصلی در طول این دوره، شکل‌گیری یک حالت باثبات هویتی می‌باشد (۴). مراحل رشد روانی-اجتماعی اریکسون نشان می‌دهد که هدف ابتدایی و اصلی نوجوانی، توسعه‌ی منسجم و پایدار هویت در مقابل سردرگمی هویت می‌باشد که یک وظیفه‌ی روانی-اجتماعی است. اریکسون در نظریه‌ی خود بیان کرد که جدال نوجوان در شکل‌گیری تعریفی از خود و بررسی گزینه‌های متعدد برای حوزه‌های مختلف (مانند انتخاب رشته‌ی تحصیلی، شغل، شبکه‌ی دوستان و ...) همگی شامل بحرانی می‌باشد که نوجوان در طول این مرحله تجربه می‌کند و وی این تجارب را از آسیب‌شناسی روانی افتراق داد اما از سوی دیگر تاکید کرد که ناتوانی برای کنار آمدن با این بحران ناهنجار تلقی می‌شود زیرا در این وضعیت، فرد هنوز برای سؤالات خود پاسخ مناسبی پیدا نکرده است و نمی‌داند کیست و در این دنیا چه نقشی دارد. این سردرگمی خود را به صورت انواع اختلالات رفتاری مانند فرار از منزل، بزهکاری یا حتی روان‌پریشی آشکار نشان می‌دهد (۵).

پس از اریکسون نیز، مقوله هویت از سوی روان‌شناسان مختلف مورد مطالعه قرار گرفته است. در این بین، پارادایم وضعیت هویتی که توسط ماریسا در سال ۱۹۶۶ ارایه گردید. از شناخته‌شده‌ترین و بسط‌یافته‌ترین این نظریات به شمار می‌رود (۶، ۷). پیامد فرایند هویت‌یابی توسط ماریسا به صورت یک محور دویبعدی شامل تعهد و اکتشاف ترسیم شده است. اکتشاف به این معنا است که فرد تا چه اندازه ارزش‌ها، باورها و نقش‌های اجتماعی گوناگون (مانند گزینه‌های شغلی، ارتباط با جنس مخالف، نقش‌های خانوادگی، و ...) را مورد بررسی قرار می‌دهد. در حالی که تعهد به کسب مجموعه‌ای پایدار از ارزش‌ها و هدف‌ها اشاره دارد (۴). از ترکیب این دو بعد چهار وضعیت هویتی پدید می‌آید: کسب هویت

¹Multiphasic Personality Inventory-Adolescent

²Archer

۳۳/۴ درصد دیپلم، ۳۲/۲ درصد کارشناسی و ۲۷/۱ درصد کارشناسی ارشد و دکترا بودند. برای انتخاب نمونه‌ی ملاک ورود عبارت بود از: سن بین ۱۵ تا ۱۸ سال و ملاک‌های خروج عبارت بودند از: ۱- داشتن هر گونه سابقه‌ی مردودی در یکی از مقاطع تحصیلی، ۲- عدم امضای رضایت‌نامه‌ی اخلاقی، ۳- بالاتر بودن هر یک از نمرات مقیاس‌های اعتباری MMPI-A از حد بهنجار ($T > 65$).

ابزار پژوهش

الف- پرسش‌نامه‌ی فرایند هویت ایگو^۱ (EIPQ): این پرسش‌نامه ۶۴ ماده دارد که به صورت طیف لیکرت (از خیلی موافقم تا اصلاً موافق نیستم) به آن‌ها پاسخ داده می‌شود. مارسیا این پرسش‌نامه را بر پایه‌ی الگوی وضعیت‌های هویت ایگو طراحی نمود و ارزش‌های ایدئولوژیک مربوط به سیاست، مذهب و فلسفه‌ی زندگی را با عنوان هویت ایدئولوژیک و نیز روابط میان فردی و اجتماعی (شامل جنبه‌هایی از روابط دوستانه، ارتباط با جنس مخالف، نقش‌های جنسیتی و تفریحات) را با عنوان هویت میان‌فردی مورد بررسی قرار می‌دهد (۱۸). بویز و چندلر^۲ در بررسی 61 دانش آموز دختر و پسر سال‌های هشتم تا دوازدهم دبیرستان، پایایی این ابزار را به کمک آلفای کرونباخ در حد خوب گزارش نمودند (۱۹). اوکانر^۳ نیز آلفای کرونباخ را در دامنه‌ی ۰/۶۵ (زنان در موقعیت پراکنده‌ی هویت) تا ۰/۸۳ (مردان در موقعیت ضبط هویت) گزارش نمود (۲۰). در نمونه‌ی نوجوانان ایرانی، غرابی، برای بررسی پایایی این ابزار، پرسش‌نامه را به فاصله‌ی دو هفته روی ۳۰ نوجوان (۱۵ پسر و ۱۵ دختر) اجرا نمود و آلفای کرونباخ برای وضعیت‌های مختلف در دامنه‌ی ۰/۷۱ تا ۰/۹۱ و به کمک روش بازآزمایی ۰/۹۵ به دست آمد (۵).

ب- پرسش‌نامه‌ی چندوجهی شخصیتی مینه‌سوتا-نوجوانان (MMPI-A): این پرسش‌نامه ۴۷۸ ماده دارد که به صورت صحیح یا غلط به آن‌ها پاسخ داده می‌شود و شامل ۱۰ مقیاس بالینی، ۶ شاخص اعتباری، ۳۱ زیرمقیاس هریس‌لینگوز و ۱۵ مقیاس محتوایی، ۵ مقیاس آسیب‌شناسی شخصیتی، ۳ زیرمقیاس درون‌گرایی اجتماعی و ۶ مقیاس تکمیلی است (۱۷). ضریب بازآزمایی در نمونه‌ی استاندارد شده برای مقیاس‌های اعتباری بین ۰/۴۹ تا ۰/۵ و برای مقیاس‌های بالینی بین ۰/۶ تا ۰/۸۲ گزارش شده است. ضریب همسانی درونی به روش آلفای کرونباخ نیز برای مقیاس‌های اعتباری بین ۰/۴ تا ۰/۸۹ و برای مقیاس‌های بالینی بین ۰/۵۵ تا ۰/۸۳ به دست آمد (۲۱). ویژگی‌های روان‌سنجی MMPI-A در ایران توسط غرابی، عاشوری و حبیبی مورد مطالعه قرار گرفته است.

و چالش‌های مربوط به این مرحله را نشان نمی‌دهند در معرض ناسازگاری قرار دارند. او به نقل از آنا فروید، بیان می‌دارد که نوجوانان نوساناتی را در برخی ویژگی‌های خود نشان می‌دهند (که از جمله می‌توان به عشق ورزیدن به خانواده و نفرت از آن‌ها، طغیان علیه خانواده و وابستگی به آن‌ها، تقلید از دیگران در مقابل جستجوی گزینه‌های متعدد برای رسیدن به قطعیت اشاره کرد). تمامی این موارد باعث برافراشته شدن برخی از مسایل (مانند اسکیزوفرنیا، پارانویا و انحراف اجتماعی) در نوجوانان می‌شود، در صورتی که این برافراشته‌گی‌ها آسیب‌شناختی نیستند و طبیعی محسوب می‌شوند (۱۷). اگر چه واضح و روشن است که مرز بین آسیب روان‌شناختی داشتن و یا طبیعی بودن این رفتارها اغلب مبهم و دشوار است، با این وجود طراحان MMPI-A این ادعا را مطرح می‌کنند که می‌توانند با لحاظ کردن اهمیت این دوره و تغییرات زیستی، شناختی و روان‌شناختی مهم در این مرحله، ابزاری را در اختیار درمانگران قرار دهند که بتوانند به آن‌ها در تمایز گذاشتن نوجوانان با مشکلات سلامت روانی و نوجوانان بهنجار کمک کند و نیز بتوانند تشخیص درمانی مناسبی را مطرح نمایند.

حال با توجه به نقش مهم هویت‌یابی در نوجوانی و مسایل و مشکلاتی که متعاقب این مرحله صورت می‌گیرد که می‌تواند تاثیرات پایایی در مراحل بعدی رشد برجای بگذارد این سوال مطرح می‌شود که آیا MMPI توانسته است ابعاد مختلف درگیر در حوزه‌ی هویت‌یابی نوجوان را در تشخیص آسیب‌شناختی روانی در نظر بگیرد و آیا افرادی که در وضعیت هویتی با پختگی کمتر قرار دارند نمرات تی آن‌ها در مقیاس‌های آزمون برافراشته خواهد شد.

روش کار

تعداد ۵۵۰ دانش‌آموز در دامنه‌ی سنی ۱۵ تا ۱۸ سال (میانگین ۱۶/۵۳ سال با انحراف معیار ۱/۲۱ سال) از چهار منطقه‌ی مختلف آموزش و پرورش شهر تهران انتخاب شدند. تعداد ۴۴ آزمودنی به دلیل تکمیل پرسش‌نامه‌ی ناقص از فرایند مطالعه کنار گذاشته شدند و تعداد پرسش‌نامه‌ها در مجموع به ۵۰۶ نفر (۲۷۳ پسر و ۲۳۳ دختر) رسید. فراوانی دانش‌آموزان در چهار مقطع تحصیلی اول، دوم، سوم و چهارم دبیرستان به ترتیب ۱۲۳، ۱۳۲، ۱۳۱ و ۱۲۰ نفر بود. ۲۷/۵ درصد از شرکت‌کنندگان در رشته‌ی تحصیلی ریاضی، ۲۶/۳ درصد در رشته‌ی علوم تجربی، ۲۲/۱ درصد در رشته‌ی علوم انسانی و ۲۲/۱ درصد نیز در سال اول (عمومی) تحصیل می‌کردند. درباره‌ی تحصیلات والدین دانش‌آموزان نیز از آن‌ها سؤال شد: ۱۲/۵ درصد از مادران تحصیلات زیر دیپلم، ۵۲ درصد دیپلم، ۲۷/۱ درصد کارشناسی و ۸/۵ درصد تحصیلات کارشناسی ارشد و دکترا داشتند. هم‌چنین، ۷/۳ درصد از پدران دارای تحصیلات زیر دیپلم،

¹Ego Identity Process Questionnaire

²Boyes and Chandler

³O'Conner

جدول ۲- شاخص های توصیفی مربوط به وضعیت هویتی به تفکیک

جنس		دختران		پسران	
میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
وضعیت هویت ایدئولوژیکی					
۲۹/۳۵	۴/۳۶	۲۹/۲۲	۶/۰۲	۳۱/۷۰	۶/۰۹
پراکندگی هویت					
۳۲/۲۹	۵/۹۴	۳۲/۰۳	۶/۲۱	۲۸/۹۶	۷/۱۵
ضبط هویت					
۲۷/۷۵	۵/۲۳	۲۷/۵۰	۵/۴۳	۲۶/۶۹	۶/۶۰
وقفه‌ی هویت					
۲۵/۴۷	۶/۹۶	۲۵/۸۹	۷/۶۳	۲۴/۹۸	۵/۳۳
کسب هویت					
وضعیت هویت میان فردی					
۳۱/۷۰	۶/۰۳	۳۱/۶۲	۶/۰۹	۲۸/۹۶	۷/۱۵
پراکندگی هویت					
۲۸/۹۶	۶/۷۲	۳۰/۹۷	۷/۱۵	۲۶/۶۹	۶/۶۰
ضبط هویت					
۲۶/۶۹	۵/۴۲	۲۶/۲۶	۶/۶۰	۲۴/۹۸	۵/۳۳
وقفه‌ی هویت					
۲۴/۹۸	۵/۳۸	۲۵/۰۱	۵/۳۳		
کسب هویت					

نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت‌های هویتی ایدئولوژیکی و میان فردی ضبط هویت، وقفه‌ی هویت و پراکندگی هویت، به تفکیک جنس در نمودارهای ۱ تا ۶ ارائه شده است.

نتایج حاکی از آن بود که این مقیاس برای استفاده در جامعه‌ی نوجوانان ایرانی دارای ویژگی‌های روان‌سنجی رضایت‌بخشی است. حداقل و حداکثر ضریب بازآزمایی ۰/۴۱ (ناپسامدی) و ۰/۸۲ (درون‌گرایی اجتماعی) به دست آمد. هم‌چنین میزان پایایی تمام شاخص‌های اعتباری (به جز ناهماهنگی پاسخ متغیر و ناهماهنگی پاسخ صحیح) بالاتر از ۰/۶۱ به دست آمد. میزان پایایی تمامی مقیاس‌های بالینی نیز بالاتر از ۰/۶۹ بود (به جز خودبیمارانگاری که ۰/۶۱ به دست آمد) (۲۲). بررسی روایی تشخیصی این ابزار نشان داد که نمره‌ی برش برابر با نمره‌ی استاندارد $T=65$ ، دارای حساسیت و کارایی بالینی قابل قبول است.

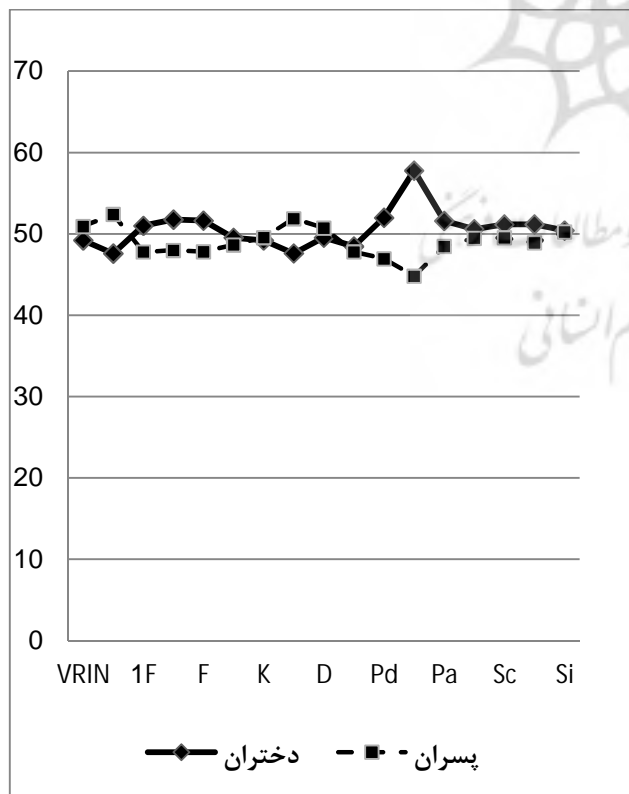
بعد از اخذ مجوز از کمیته‌ی اخلاق دانشگاه و هماهنگی لازم برای اخذ مجوز از کمیته‌ی پژوهش اداری آموزش و پرورش و تکمیل فرم رضایت آگاهانه توسط شرکت‌کنندگان، ابزار پژوهش به صورت گروهی در کلاس اجرا شد. تحلیل داده‌ها با کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۸ و روش آمار توصیفی (میانگین و انحراف استاندارد) انجام گرفت.

نتایج

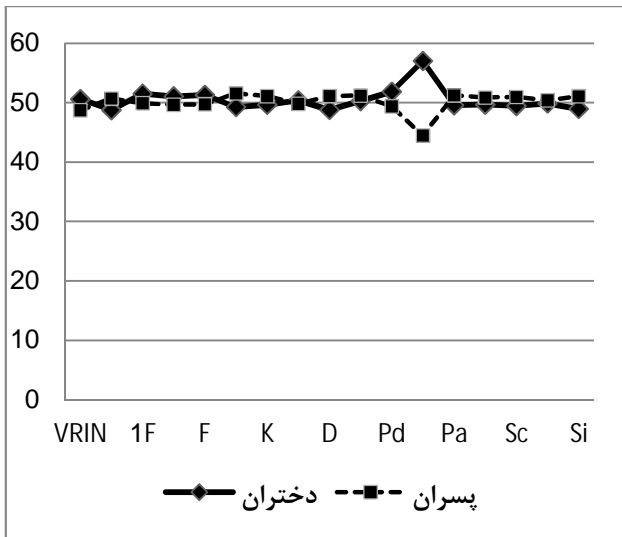
میانگین و انحراف استاندارد نمرات شرکت‌کنندگان در EIPQ و در زیرمقیاس‌های بالینی و اعتباری MMPI-A در جداول ۱ و ۲ ارائه شده است.

جدول ۱- شاخص‌های توصیفی مربوط به مقیاس‌های بالینی و اعتباری**MMPI-A به تفکیک جنس**

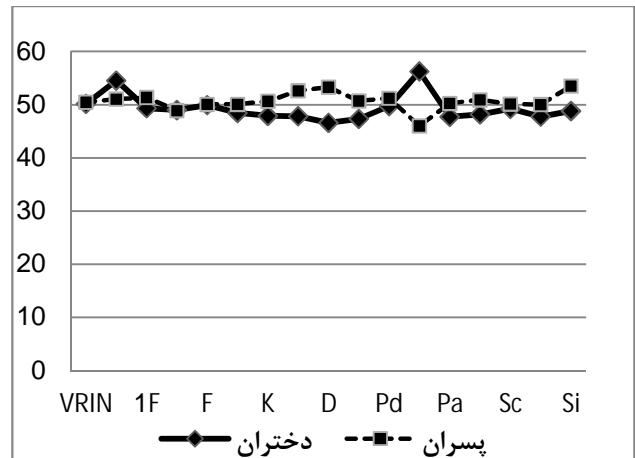
دختران		پسران		نمرات T زیرمقیاس‌های اعتباری MMPI-A
میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد	
۵۰/۳۶	۹/۰۷	۴۹/۷۸	۹/۸۳	VRIN
۴۸/۷۷	۸/۴۸	۵۱/۶۶	۸/۸۶	TRIN
۵۱/۰۹	۸/۸۸	۴۹/۰۶	۱۰/۵۰	F ₁
۵۱/۰۲	۹/۲۷	۴۹/۱۱	۱۰/۲۷	F ₂
۵۱/۱۰	۸/۹۹	۴۹/۰۵	۱۰/۵۱	F
۴۹/۳۲	۹/۱۷	۵۰/۷۲	۱۰/۰۳	L
۴۹/۳۸	۹/۲۹	۵۰/۵۳	۱۰/۳۵	K
۴۹/۵۱	۹/۹۶	۵۰/۴۲	۹/۷۹	Hs
۴۸/۸۸	۹/۱۳	۵۰/۹۶	۱۰/۴۲	D
۴۹/۷۹	۹/۶۹	۵۰/۱۸	۱۰/۰۷	Hy
۵۱/۷۳	۸/۹۳	۴۸/۵۲	۱۰/۴۲	Pd
۵۷/۱۴	۶/۱۸	۴۴/۵۴	۶/۸۸	Mf
۴۹/۸۰	۹/۵۹	۵۰/۱۷	۱۰/۱۴	Pa
۴۹/۷۸	۹/۴۰	۵۰/۱۹	۱۰/۲۹	Pt
۴۹/۶۰	۹/۲۶	۵۰/۳۴	۱۰/۴۱	Sc
۵۰/۱۱	۹/۱۹	۴۹/۹۱	۱۰/۴۵	Ma
۴۹/۲۸	۹/۰۶	۵۰/۶۱	۱۰/۵۲	Si

نمودار ۱- نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت هویت

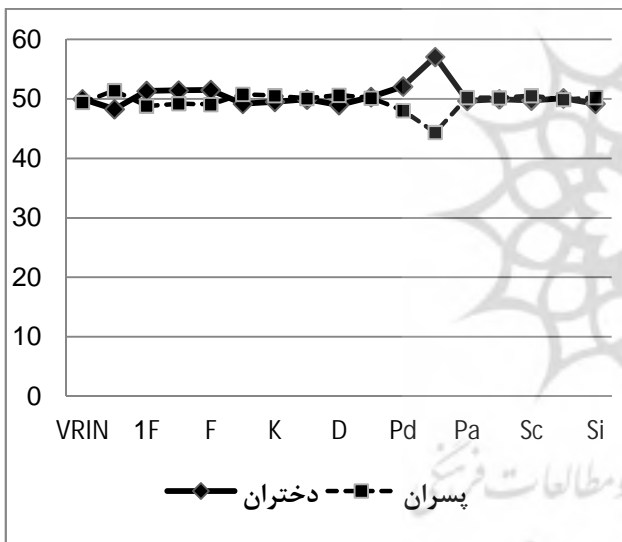
ایدئولوژیکی ضبط هویت به تفکیک جنس

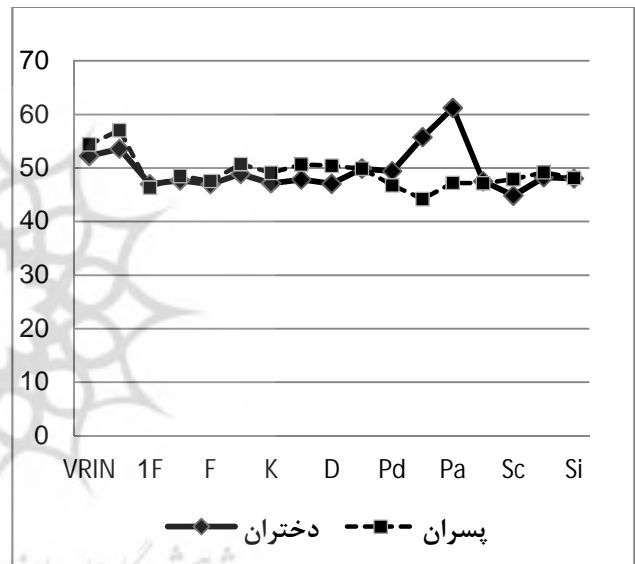
نمودار ۵- نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت هویت ایدئولوژیکی پراکندگی هویت به تفکیک جنس

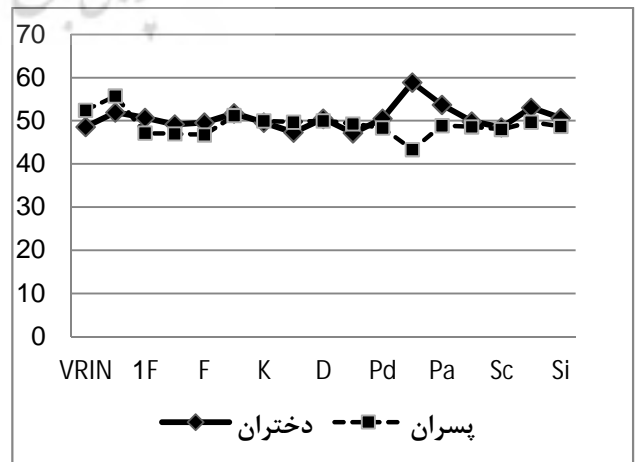
نمودار ۲- نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت هویت میان‌فردی ضبط هویت به تفکیک جنس

نمودار ۶- نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت هویت میان‌فردی پراکندگی هویت به تفکیک جنس

نمودار ۳- نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت هویت ایدئولوژیکی وقفه‌ی هویت به تفکیک جنس

نمودار ۴- نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت هویت میان‌فردی وقفه‌ی هویت به تفکیک جنس

بحث

قبل از پرداختن یافته‌های پژوهش لازم به ذکر است مارتسیا در بیان نظریه‌ی خود تاکید دارد که اندازه‌گیری پیامدهای بحران هویت در سال‌های ۱۸-۲۲ سالگی می‌باشد و قبل از این سنین احتمال آن که نوجوانان به مرحله‌ی کسب هویت دست یابند کم است (۲۳)، در پژوهش حاضر از بررسی وضعیت اکتساب هویت صرف نظر شد. طبق پیش‌بینی صورت گرفته از بین ۵۰۶ نفر نمونه‌ی حاضر هیچ کدام از دانش‌آموزان در مرحله‌ی کسب هویت قرار نداشتند. نتایج داده‌های به دست آمده که جامعه‌ی آماری آن نوجوانان مقطع دبیرستان می‌باشد نیز گویای این موضوع است. برای مثال در پژوهش صورت گرفته توسط غرایی (۵)، بر

مبنای این گروه سنی هنجاریابی شده بود، پرداخته بودند، به نتایج متفاوتی دست یافتند. برای مثال نتایج پژوهشی که به بررسی رابطه بین رشد ایگو و الگوهای سازگاری در نوجوانان پرداخت، نشان داد که نوجوانانی که در سطوح پایین تر رشد ایگو هستند، به طور معنی داری نمرات بالاتری را در مقیاس های هیپوکندریا، اسکیزوفرنیا، ضعف روانی و هیپومانیا کسب کردند. نوجوانانی که در سطوح بالاتر رشد ایگو قرار دارند در مقیاس K و مطلوبیت اجتماعی نمرات بالاتری را کسب کردند. برای ارزیابی الگوهای سازگاری آزمودنی ها از پرسشنامه‌ی شخصیتی مینه‌سوتا MMPI استفاده کرد (۲۵).

همچنین در پژوهش دیگر نیز آشنی و مانوسویتز^۱، نیز به بررسی رابطه بین وضعیت های هویتی و نمرات آزمون MMPI پرداختند. نتایج تحقیقات آن‌ها نشان داد که افراد با بالاترین درجه‌ی پختگی (که در طبقه‌بندی وضعیت هویتی ماریسا در مرحله‌ی اکتساب هویت می‌باشند)، نمراتشان در آزمون MMPI در محدوده‌ی بهنجار قرار داشت. افرادی که در وضعیت هویتی وقفه‌ی هویت (کاوش زیاد بدون تعهد) قرار داشتند، الگویی از نمرات را ارایه دادند که نشانگر تعارض روان‌شناختی بود. الگوی نمرات افراد در وضعیت ضبط هویت نیز مشابه افراد در وضعیت هویت آشفته قرار داشتند نیز در محدوده‌ی طبیعی و بهنجار واقع شده بود (۲۶).

علاوه بر این، تنها مقیاس Pa در دختران در وضعیت هویت ایدئولوژیکی وقفه‌ی هویت در محدوده‌ی خاکستری قرار گرفته که با وجود آن که از نظر بالینی معنی دار نمی‌باشد ولی بالقوه می‌تواند مشکلاتی را ایجاد نماید.

در ملاحظات مربوط به برافراشتگی های متوسط در Pa در دختران می‌بینیم که تا حدی ناسازگاری و عدم توافق با والدین گزارش می‌شود، هم‌چنین در این افراد زودرنجی، اضطراب و رفتارهای وسواسی نیز مشاهده گردیده است (۲۷). این نتایج هم‌راستا با تحقیقات صورت گرفته در این خصوص می‌باشد که بیان می‌دارند نوجوانان در مرحله‌ی وقفه‌ی هویت با مشکلاتی مانند اضطراب بالا، تعارض با منابع قدرت و ایستادگی در مقابل آنان دست و پنجه نرم می‌کنند. نوجوانان در این مرحله در پی کشف گزینه‌های خود هستند و ممکن است نسبت به بسیاری از مسایل، دچار شک و تردید شده و در پی کشف گزینه‌های جدید باشند که این مسئله تا حدی بحران مربوطه را توجیه می‌نماید (۲۸). نتایج تحقیق حاضر، در راستای دیدگاه‌های نظریه‌پردازانی مانند اریکسون و ماریسا می‌باشد که شکل‌گیری هویت را یکی از وظایف

روی دانش‌آموزان مقطع سوم دبیرستان و پیش‌دانشگاهی نیز درصد کوچکی از افراد نمونه در وضعیت کسب هویت قرار داشتند (هویت ایدئولوژیکی، ۸/۸٪ و هویت بین فردی ۶/۱۱٪).

میانگین نمرات مقیاس‌های اعتباری و بالینی در وضعیت های ضبط هویت، وقفه‌ی هویت و آشفته‌گی هویت، با وجود تفاوت‌های زیاد در ویژگی‌های شخصیتی افرادی که در هر یک از این وضعیت‌ها قرار دارند، در محدوده‌ی بهنجار قرار دارد. همان طور که آرچر (۱۷) در نمره-گذاری و تفسیر نیم‌رخ MMPI-A بحث می‌کند، میانگین نمرات مقیاس‌ها در دامنه‌ی ۶۰-۴۰ در محدوده‌ی بهنجار قرار دارد. MMPI-A هم‌چنین تمایزی را بین مقیاس‌های برافراشته‌ی بهنجار و مقیاس‌های برافراشته‌ی معنی‌دار بالینی قابل شده‌اند. بر خلاف MMPI اصلی که از یک نقطه‌ی برش بین نمرات برافراشته‌ی بالینی و نرمال استفاده می‌کند، MMPI-A شامل یک محدوده‌ی خاکستری است (۲۴). این محدوده دامنه‌ای از نمرات T بین ۶۵-۶۰ است که محدوده‌ی گذاری را بین نمرات طبیعی و بالینی در نظر می‌گیرد. اگر نمره‌ی فرد در این محدوده قرار بگیرد، به صورت یک حوزه‌ی بالقوه که می‌تواند باعث نگرانی نسبت به شخص باشد، در نظر گرفته می‌شود اما از نظر بالینی معنی‌دار نیست (۲۴). همان طور که پیشتر بحث شد آرچر ادعا داشت که در نسخه‌ی جدید آزمون مخصوص نوجوانان بر آن بوده است تا تمامی تغییرات فیزیولوژیکی، شناختی و روان‌شناختی را که در این دوره به وقوع می‌پیوندد و می‌تواند بر روی پاسخ نوجوانان به ماده‌های آزمون اثر بگذارد را در نظر داشته و با این وجود ابزاری را در اختیار درمانگران قرار دهد که بتوانند بین آسیب‌شناسی روانی و نوجوانان بهنجاری که در حال عبور از بحران هویت هستند، تمایز قابل شود (۱۷). در وضعیت ضبط هویت نیز با توجه به این که این وضعیت در نظریه‌ی ماریسا جزو وضعیت‌های با پختگی کمتر است، شاهد آن هستیم که میانگین نمرات دانش‌آموزان در محدوده‌ی طبیعی و بهنجار قرار دارد و تنها در دختران در میان مقیاس‌های بالینی مربوط به وضعیت هویت ایدئولوژیکی ضبط هویت، مقیاس‌های بالینی Mf و در پسران Hs میانگین بالاتری را داشته که نزدیک به محدوده‌ی خاکستری بود. هم‌چنین در وضعیت هویتی میان‌فردی ضبط هویت، پسران در مقیاس Si و دختران در مقیاس Mf میانگین بالاتری را داشتند ولی با این وجود در محدوده‌ی بهنجار قرار داشتند. بنابراین می‌توان بیان داشت که پژوهش حاضر این ادعای آرچر را مبنی بر در نظر گرفتن مسایل رشدی نوجوانان تایید می‌کند. این در حالی است که مطالعات اندک صورت گرفته که در سال‌های پیش به ارزیابی ارتباط بین مراحل رشد هویت نوجوانان و آسیب‌شناسی روانی با استفاده از نسخه‌ی اصلی MMPI که مخصوص بزرگسالان بوده و بر

¹Oshman and Manosevitz

آموزش به نوجوانان جهت گذر از آشفتگی هویت و کسب یک هویت منسجم، ضروری به نظر می‌رسد و باعث کاهش خسارت‌های مالی و معنوی بر نوجوان، خانواده و جامعه می‌گردد. این آزمون توانسته است مسایل مربوط به بحران هویت در نوجوانان و مشکلات آنان را از آسیب‌شناسی روانی افتراق دهد اما در تفسیر آزمون در نظر گرفتن ملاحظات رشدی، ضروری می‌باشد.

نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی نیم‌رخ شخصیتی پرسش‌نامه‌ی چندوجهی شخصیتی مینه‌سوتا-نوجوانان در وضعیت‌های مختلف هویتی در نوجوانان صورت گرفت و نتایج نشان داد که نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در وضعیت‌های هویتی ضبط، وقفه و پراکندگی هویت در محدوده‌ی بهنجار است. طبق پیش‌بینی آرچر، این آزمون توانسته است با در نظر گرفتن مسایل مربوط به بحران هویت در نوجوانان و مشکلاتی که نوجوانان با آن درگیر هستند، محدوده‌ی بهنجار بودن را از آسیب‌شناسی روانی افتراق دهد و این بحران که برای نوجوان بهنجار می‌باشد باعث آسیب‌شناختی شدن نیم‌رخ شخصیتی آن‌ها نگردد.

اساسی نوجوان شمرده و بیان می‌کنند که جدال نوجوان در بیان تعریفی از خود و بررسی گزینه‌های متعدد برای حوزه‌های مختلف (مانند انتخاب رشته‌ی تحصیلی، شغل، شبکه‌ی دوستان و ...) همگی بخشی از بحرانی می‌باشد که نوجوان در طول این مرحله تجربه می‌کند و باید این تجارب را از آسیب‌شناسی روانی افتراق داد. پژوهش حاضر نیز نشان داد که نیم‌رخ شخصیتی نوجوانان در این سه وضعیت هویتی بهنجار می‌باشد و آرچر (۱۷) توانسته است با نگاه به مسایل و بحران‌های مربوط به این دوره آزمون‌ی را ارایه دهد که نوجوانان دچار آسیب‌شناختی روانی را از نوجوانان بهنجار تمییز دهد. با این وجود باید به این نکته نیز توجه داشت که همان‌طور که اریکسون مطرح می‌کند ناتوانی برای کنار آمدن با این بحران، نابهنجار تلقی می‌شود زیرا در این وضعیت، فرد هنوز برای سوالات خود پاسخ مناسبی پیدا نکرده و نمی‌داند کیست و در این دنیا چه نقشی دارد. این سردرگمی خود را به صورت انواع اختلالات رفتاری مانند فرار از منزل، بزهکاری یا حتی روان‌پریشی آشکار نشان می‌دهد (۵). در نتیجه با شناسایی مشکلات مربوط به هر یک از وضعیت‌های هویتی و اثراتی که بر زندگی فردی، خانوادگی، تحصیلی و در نگاه وسیع‌تر اثراتی که بر جامعه دارند، اقدام برای یک مداخله‌ی مناسب و

References

1. Oldehinkel AJ, Verhulst FC, Ormel J. Mental health problems during puberty: Tanner stage-related differences in specific symptoms. *J Adolesc* 2011; 34: 73-85.
2. World Health Organization. World health report. Geneva: WHO; 1998.
3. Editorial of the Foundation of Professionals in Service for Adolescents. The intersection of identity development and peer relationship processes in adolescence and young adulthood: Contributions of the special issue. *J Adolesc* 2012; 35: 1409-15.
4. Duriez B, Smits I, Goossens L. The relation between identity styles and religiosity in adolescence: Evidence from a longitudinal perspective. *Pers Indiv Dif* 2008; 44(3): 1022-31.
5. Gharraee B. [Identity status of adolescents in Tehran]. Ph.D. Dissertation. Tehran Psychiatric Institute, Iran University of Medical Sciences, 2003. (Persian)
6. Vleioras G, Bosma HA. Are identity styles important for psychological well-being? *J Adolesc* 2005; 28: 397-409.
7. Meeus W, Schoot R, Keijsers L, Branje S. Identity statuses as developmental trajectories: A five-wave longitudinal study in early-to-middle and middle-to-late adolescents. *J Youth Adolesc* 2012; 41: 1008-21.
8. Kroger J, Martinussen M, Marcia JE. Identity status change during adolescence and young adulthood: A meta-analysis. *J Adolesc* 2010; 33: 638-98.
9. Berzonsky MD, Kuk LS. Identity style, psychosocial maturity, and academic performance. *Pers Indiv Dif* 2005; 39(1): 235-47.
10. Wiley RE, Berman SL. The relationships among caregiver and adolescent identity status, identity distress and psychological adjustment. *J Adolesc* 2012; 35: 1203-13.
11. Dumas TM, Ellis WE, Wolfe DA. Identity development as a buffer of adolescent risk behaviors in the context of peer group pressure and control. *J Adolesc* 2012; 35: 917-27.
12. Berman SL, Weems CF, Petkus VF. The prevalence and incremental validity of identity problem symptoms in a high school sample. *Child Psychiatr Hum Dev* 2009; 40(2): 183-95.
13. Luyckx K, Schwartz SJ, Goossens L, Soenens B, Beyers W. Developmental typologies of identity formation and adjustment in female emerging adults: A latent class growth analysis approach. *J Res Adolesc* 2008; 18: 595-619.
14. Sadock BJ, Sadock VA. Kaplan and Sadock's synopsis of psychiatry: Behavioral sciences/clinical psychiatry. 10th ed. USA: Lippincott Williams and Wilkins; 2007.
15. Iran Statistics Center. Results of the general census. [cited 2012]. Available from: URL; http://www.amar.org.ir/Portals/0/Files/abstract/1390/sarshomari90_nahaii.pdf

16. Cashel ML, Ovaert L, Holliman NG. Evaluating PTSD in incarcerated male juveniles with the MMPI-A: an exploratory analysis. *J Clin Psychol* 2000; 56(12): 1535-49.
17. Archer RP. *MMPI-A: Assessing adolescent psychopathology*. London: Lawrence Erlbaum Associates; 2005.
18. Grotevant HD, Adams GR. Development of an objective measure to assess ego identity in adolescence: Validation and replication. *J Youth Adolesc* 1984; 13(5): 419-38.
19. Boyes MC, Chandler M. Cognitive development, epistemic doubt, and identity formation in adolescence. *J Youth Adolesc* 1992; 21(3): 277-304.
20. O'Conner BP. Identity development and perceived parental behavior as sources of adolescent egocentrism. *J Youth Adolesc* 1995; 24(2): 205-27.
21. Archer RP. *MMPI-A: Assessing adolescent psychopathology*. 2nd ed. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates; 1997.
22. Gharraee B, Ashouri A, Habibi M. [Validation of Minnesota Multiphasic Personality Inventory- Adolescent (MMPI-A) in the Iranian sample]. *Mental Health Research Center, Tehran, Iran*; 2012: 89-190. (Persian)
23. Meeus W. Studies on identity development in adolescence: An overview of research and some new data. *J Youth Adolesc* 1996; 25(5): 569-98.
24. Barrios DR. (2004). *The MMPI-A normal K+ profile: Prevalence and code type characteristics in an adolescence inpatient population*. Ph.D. Dissertation. Hartford: The University of Hartford, 2004.
25. Schneider P. *The immaturity scale of the MMPI-A: An empirical study of its relationship to Loevinger's model of ego development, and correlation external variables*. Ph.D. Dissertation. New York: The University of Pace, 1996.
26. Oshman H, Manosevitz M. The impact of the identity crisis on the adjustment of late adolescent males. *J Youth Adolesc* 1974; 1(3): 207-16.
27. Groth-Marnat G. *Handbook of psychological assessment*. Hoboken, New Jersey: John Wiley and sons; 2003.
28. Kroger J, Marcia JE. *The identity statuses: Origins, meanings, and interpretations*. *Handbook of identity theory and research*. New York: Springer; 2011: 31-53.

